

HOUTKACHELS

Dick van der Meijden

De houtkachel is 'in'. Wie een open oog en oor heeft voor wat er in onze samenleving gaande is, kan niet om deze konklusie heen. Er komen boeken over de houtkachel uit, kranten wijden artikelen aan dit verschijnsel en zelf heb ik meer dan één kennis die deze oude stookwijze toepast. Deze opgang van de houtkachel daagt mij uit enige kanttekeningen bij het verstoken van hout te maken. Dit te meer omdat het verstoken van hout, kranten en zelfs afval gepropageerd wordt door hen die het milieu een warm hart toedragen.

Laat ik vooropstellen dat ik geen representatieve steekproef heb gehouden naar de argumentatie om een houtkachel of een allesbrander aan te schaffen. Noch kan ik mij baseren op enig sociaal-psychologisch wetenschappelijk onderzoek. Op grond van de gesprekken die ik over dit onderwerp gevoerd heb, durf ik echter toch wel de stelling aan dat — voor zover het betrekking heeft op het alternatieve wereldje — het hoofdargument is een bijdrage te kunnen leveren aan het oplossen van de energie- en afvalproblematiek. De redenering is dat door hout en brandbaar afval te verstoken, op (duur en schaars) gas en olie gespaard wordt, en de kerncentrales gesloten kunnen worden. Bovendien komt niet al het afval op de vuilnisbelt terecht maar wordt door de warmtewinning deels nuttig gebruikt.

Hoe goed bedoeld deze beweegredenen ook zijn, het lijkt me goed ook de nadelen van deze oude manier van stoken op een rijtje te zetten.

Houtsprokkelaars en bomenkappers

Eén probleem geldt de brandstof. In de meeste gevallen is de bezitter van een houtkachel niet tevens eigenaar van een bos. Ofschoon met enige inventiviteit en moeite

op legale wijze aan grote hoeveelheden hout is te komen (bouw- en sloofafval, houtafval bij bos- en houtwallenbeheer), is de vrees gerechtvaardigd dat dikwijls de weg van de minste weerstand wordt bewandeld. Reeds nu worden vele percelen bos in de nabije omgeving van villawijken geteisterd door houtsprokkelaars en takken- of zelfs boomkappers, die brandstof zoeken voor de open haard. Vaak gebeurt dit onder het motto dat door die enkele boom het bos als zodanig niet te lijden heeft.

Ik moet er niet aan denken welke bedreigingen ons toch wel schaars bosareaal boven het hoofd hangt als het verstoken van hout een hoge vlucht neemt. Het kale beeld van sommige ontwikkelingslanden waar brandhout echt schaars geworden is, doemt bij mij op.

Hoe schoon brandt hout?

Niet alleen de illegale houtzoekerij vormt een probleem, ook datgene wat er tijdens het verbrandingsproces in de kachel gebeurt baart zorg. 'Hout brandt schoon', is een vaak gehoorde stelling. De juistheid van deze uitspraak hangt echter in sterke mate af van de stookcondities. Bij minder optimale verbranding is er sprake van een aanzienlijke roetuitstoot, voor een deel bestaand uit polycyclische aromaten. De meeste verbindingen van de groep zijn kankerverwekkend. Bovendien wordt er in een houtkachel niet alleen hout verbrand. Sloophout is geveerd of geïmpregneerd. De kachel wordt met kranten aangemaakt. Tevens zal de neiging groot zijn — en in een allesbrander is dat zelfs de bedoeling — om allerlei min of meer brandbaar materiaal mee te verstoken. Het resultaat is een verre van optimaal werkende vuilverbrandingsinstallatie. Onderzoek naar het vóórkomen van schade-

lijke stoffen in de afgassen van een dergelijke installatie, heeft aangetoond dat vuilverbranding grote milieukonsequenties heeft. Nu wil ik niet beweren dat de afgassen van elke houtkachel van een even beroerde kwaliteit zouden zijn. Wanneer echter een groot deel van het brandbaar afval niet met de vuilnisman wordt meegegeven, is de kans hierop groot. En in tegenstelling tot de gang van zaken bij een vuilverbrandingsinstallatie worden de rookgassen hier niet gezuiverd en slechts een half metertje boven de daknok uitgestoten.

Een enkel voorbeeld is op zijn plaats. Een bekend bestanddeel van impregnermiddelen is pentachloorfenol. Deze stof kan bij haar aanmaak verontreinigd zijn met dioxines die bij de verbranding vrijkomen. Bovendien kunnen uit chloorfenolen in de vlam dioxines gevormd worden die met afgassen uitgestoten worden.

Papier bevat kwik dat bij het productieproces wordt toegevoegd om schimmelgroei te vermijden. Dit kwik komt in de vlam vrij en verdampt.

Betere alternatieven

Pigmenten van verf en inkt bevatten dikwijls zware metalen. Deze komen voor een groot deel in de slak terecht, maar worden ook in de oxyde-vorm met het vlieg-as uitgestoten. Deze lijst van voorbeelden kan nagenoeg eindeloos worden uitgebreid. De gemiddelde houtkachelbezitter zal het belachelijk vinden dat zijn kacheltje met een vuilverbrandingsinstallatie vergeleken wordt. Toch verschilt slechts de capaciteit. De opgang van de houtkachel is daarom ook uit milieuhygiënisch oogpunt een slechte zaak.

Uiteraard moeten we zuinig zijn met gas en olie, er bestaat geen twijfel dat Borssele en Dodewaard dicht moeten, natuurlijk is de

afvalproblematiek gigantisch en het storten van vuil niet ideaal. Dit betekent echter niet dat elk alternatief even gelukkig is. Verre boven de keuze voor hout als brandstof is vermindering van de vraag (woningisolatie, gedragsverandering), vermindering van de verspilling (stadsverwarming, warmtekrachtkoppeling, hoge rendementsketels) en het invoeren van stromingsbronnen (zon, wind) te prefereren. En verre boven het verbranden van afval moet scheiding en hergebruik voorgestaan worden.

Dick van der Meijden is stafmedewerker van de Milieufederatie Groningen.